

DOI 10.31651/2524-2660-2021-4-11-18

ORCID 0000-0002-0264-7196

СИТНИК Тетяна Іванівна

докторка педагогічних наук, завідувачка кафедри гуманітарних дисциплін,

Черкаська медична академія

e-mail: tatyana kiryan@ukr.net

УДК 378.147.091.33(045)

МІСЦЕ Й РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено з'ясуванню проблеми використання інтерактивної технології в освітньому процесі вищої школи у контексті сучасних інноваційних технологій, яка зумовлена євроінтеграційними процесами, що відбуваються в системі вітчизняної вищої освіти, впровадженням нових стандартів вищої освіти України, використанням передового європейського та світового педагогічного досвіду щодо введення інновацій в освіту.

Проаналізовано місце і роль технології інтерактивного навчання у підготовці майбутніх фахівців у закладах вищої освіти.

Розкрито сутність поняття «інтерактивне навчання студентської молоді», проаналізовано методи, що вчені зараховують до цієї техноло-

гії. Особливу увагу акцентовано на використанні кейс-методу.

Підкреслено, що у науковій літературі відсутній єдиний погляд на поняття «кейс-метод», його розглядають і як цілком самостійну технологію навчання, а також ототожнюють з поняттям «case study». Деякі з учених трактують «case study» як метод аналізу конкретних ситуацій. У статті запропоновано на матеріалі навчальної дисципліни «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі» для студентів магістратури із спеціальності 223 Медсестринство Черкаської медичної академії методичні рекомендації щодо запровадження кейс-методу, наведено зразки кейсів до провідних тем цього освітнього компонента.

Наголошено, що кейс-метод є ефективним для проведення не лише аудиторних лекційно-практичних занять, а й для організації змішаного або дистанційного навчання здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: інтерактивна технологія навчання; кейс-метод; case study; заклад вищої освіти; інноваційні технології.

Постановка проблеми. Постійні зміни в суспільно-економічному житті України, реформування вищої школи у контексті вимог євроінтеграції вітчизняних закладів вищої освіти в єдиний європейський освітній простір вимагають активного впровадження в навчання інноваційних методів та технологій. Це дасть змогу майбутнім випускникам стати компетентними висококваліфікованими фахівцями, конкурентоспроможними на ринку праці.

Нині у світі відомі різні сучасні підходи до організації освітнього процесу у вищій школі, які здатні розширити традиційну взаємодію викладача зі здобувачами освіти, а також відкрити приховані нові можливості особистості для здобуття знань та використання їх у майбутній професійній практичній діяльності. Сучасне життя також вимагає формування нового типу людини – інноваційної особистості, яка здатна інноваційно мислити, аналізувати наукові здобутки, їх приймати та творчо використовувати у своєму подальшому навчанні та у професійному житті, генерувати інноваційні ідеї, приймати самостійні рішення, ефективно працювати в команді. Саме таку особистість мають змогу сформувати інноваційні методи і технології навчання.

Проблемі запровадження інноватики в освітній процес вищої школи, вибору і особливостям методики використання інноваційних технологій присвячено низку праць вітчизняних дослідників. Розвиток інноваційних технологій та особливості використання їх в освітньому процесі у ЗВО схарактеризовано у статтях Ю. Бистрової [4], Т. Дригач [2], А. Моци [4], Н. Мачинської та Ю. Комарової [6]; питання впровадження інтерактивних технологій у вищій школі розкрито в публікації Л. Гули [10]; використання інтерактивних методів у навчанні студентів представлено в роботах О. Башкір [12], О. Сіроштан [8], М. Томашевської [7]; на застосування кейс-технології у контексті інтерактивного навчання акцентовано увагу в праці Г. Степанової [13]; місце кейс-стаді у вивченні управлінських дисциплін в системі вищої медичної освіти розкрито у статті О. Ігнашук та Т. Степурко [14]. Проте особливостям використання інтерактивного навчання в сучасних умо-

вах підготовки майбутніх фахівців у вищій школі та її взаємодії з іншими інноваційними технологіями неповною мірою приділено увагу в науковій літературі. Це і зумовило написання статті «Місце й роль інтерактивного навчання у системі інноваційних технологій в закладах вищої освіти».

Метою статті є з'ясування особливостей використання інтерактивної технології у ЗВО, її зв'язок з інноваційними методами та виокремлення місця й ролі кейс-методу та кейс-стаді у підготовці майбутніх працівників сфери охорони здоров'я.

Основними методами дослідження стали теоретичний аналіз наукових джерел з теми, порівняння та систематизація зібраного матеріалу, моделювання та конструювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність освітнього процесу у закладах вищої освіти залежить від запровадження інновацій, що спонукатимуть здобувачів освіти до проектування теоретичних положень та використання їх під час виконання практичних завдань в аудиторній та самостійній роботі. Термін «інновація» походить від англійського слова «innovation», що означає нововведення. Щодо організації педагогічного процесу, то у зміст цього поняття вкладаємо зміни у навчанні здобувачів вищої освіти з метою його поліпшення та вдосконалення. У зв'язку з цим саме навчання, його технології і методи стали називати інноваційними, якщо до них долучають нововведення чи їх елементи.

Проблема організації інноваційної діяльності в закладах вищої освіти нині розглядається на найвищому державному рівні. МОН України затвердило Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, у якому визначено сутність інноваційної освітньої діяльності, яка трактується як «діяльність, що спрямована на розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень та розробок» [1]. А також положення вказує на те, що освітніми інноваціями можуть бути вдосконаленні або новостворені освітні, управлінські та психолого-педагогічні методи, технології, моделі, освітній продукт, які суттєво підвищують якість, ефективність та результативність навчання.

Найбільш прийняте визначення терміну робить Т. Дригач, який розглядає інноваційні технології як технології «моделювання викладачем змісту, форм і методів навчального процесу відповідно до поставленої мети з використанням новизни» [2, с. 88].

Нам імпонує також визначення інноваційних педагогічних технологій зроблене колективом авторів на чолі з О. Огієнком,

які пропонують їх розглядати як технології, які спрямовані на «поопераційне впровадження різних видів педагогічних нововведень, що викликають зміни в традиційному освітньому процесі, подолання наслідків деструктивних процесів у системі освіти, виведення закладів освіти на вищий конкурентноспроможний рівень, результативність впровадження у практику сучасних досягнень науки» [3, с. 14].

До групування інноваційних технологій в науковій літературі відсутня однаковість до їх класифікації. А. Моцак розглядаючи педагогічні технології, що використовуються у вищій школі, пропонує їх поділяти на традиційні та інноваційні, до останніх він зараховує активні та інтерактивні [4]. Ю. Бистрова серед інноваційних технологій розглядає особистісно-орієнтовані, інтеграційні, інформаційні, дистанційні, колективної дії, творчо-креативні, модульно-розвивальні тощо [5, с.28].

Н. Мачинська, Ю. Камарова до інноваційних технологій зараховують проблемні технології, ігрові, колективної та групової діяльності [6, с. 141]. Авторський колектив під керівництвом О. Огієнка пропонує до інноваційних технологій зараховувати технологію модульного навчання, проєктні, інтерактивні, ігрові, дослідницькі, тренінгові, мультимедійні технології, технологію контекстного навчання, технологію критичного мислення, технологію кейс-стаді [3, с. 18].

Технологія інтерактивного навчання належить до сучасних інноваційних педагогічних технологій. Як видно з наукової літератури, у дослідників відсутній єдиний погляд щодо визначення поняття «інтерактивна технологія». Саме слово «інтерактив» походить від англійського «inter», що означає взаємний та «act» – діяти, тобто інтерактивний – такий, що здатний до ведення діалогу, взаємодії.

За визначенням М. Томашевської, інтерактивна технологія становить собою «спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, коли кожен суб'єкт включений у процес навчання, організовується у формі взаємодії, діалогу – як між викладачем і студентами, так і між самими студентами» [7, с. 180].

Інтерактивна технологія ґрунтується на застосуванні інтерактивних методів навчання. О. Сірошан визначає «інтерактивні методи» як «систему способів цілеспрямованої міжсуб'єктної взаємодії педагога (викладача) і студентів, спрямованих на розв'язання освітніх завдань фахової підготовки майбутніх фахівців у процесі навчально-пізнавальної діяльності закладу вищої освіти» [8, с. 88].

Під час застосування інтерактивної технології в освітньому процесі закладів вищої освіти проводиться переважно з використанням групових форм роботи. Тому багатьма авторами відбувається ототожнення інтерактивної технології з груповою діяльністю студентів, однак це хибне твердження, оскільки групова робота передбачає навчання викладачем з групою над виконанням єдиного завдання. А інтерактивна технологія спрямована на кооперативне навчання, за умови, якщо індивідуальні завдання переходять у групові. Це дає змогу кожному членові групи здійснювати свій вклад у колективне рішення, від зусиль кожного члена групи залежить загальний результат роботи.

Дослідники О. Гай та Є. Захарова, аналізуючи праці американських педагогів, доходять висновку, що інтерактивне навчання є ефективнішим у порівнянні з традиційним, оскільки «під час лекції студент засвоює лише 5% матеріалу, під час читання – 10%, роботи з відео чи аудіоматеріалами – 20%, демонстрації – 30%, у ході дискусії – 50%, під час практики – 75%, а коли студент навчає інших чи відразу застосовує знання – 90%» [9, с. 37]. До основних методів інтерактивного навчання автор зараховує бесіди, дискусії, «мозковий шторм» (під час проведення лекцій), «case studies» (у ході практичних, семінарських занять) [там само].

А. Гула до інтерактивних методів зараховує кейс-метод, відеоконференцію, «мозковий шторм», «круглий стіл», фокус-групи, дебати, ділові і рольові ігри, тренінги case studies, групові дискусії [10].

Варто зазначити, що кейс-метод та case studies авторами розглядаються у складі різних технологій: як складник інтерактивної технології (О. Пометун, О. Огієнко, Н. Волкова, В. Ягоднікова), ситуаційного навчання (М. Томашевська), як цілком самостійну інноваційну технологію (Х. Бахтіярова, А. Арістотова, С. Волобуєва та ін.). Так, наприклад, М. Томашевська розглядає метод конкретних ситуацій як абсолютний синонім до слова «case studies» і трактує його як «метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом розв'язання конкретних задач-ситуацій (розв'язок кейсів)» [7, с. 184]. Також В. Ягоднікова case studies як метод у складі інтерактивної технології [11, с. 344].

З позицією М. Томашевської погоджується і О. Башкір, яка case studies теж розглядає як метод конкретних ситуацій, яка підкреслює, що в основі цього методу лежить конкретне ситуативне завдання для студентів з урахуванням їхньої майбутньої

професійної діяльності і оформлене у вигляді ситуації-case [12, с.42].

Г. Стапанова case studies розуміє у широкому і вузькому значенні: у широкому, вважає автор, – це інтерактивна технологія навчання, а у вузькому – це метод конкретних ситуацій, які є основним у названій вище технології [13, с. 69]. Подібно розглядають поняття «case studies» і автори О. Ігнашук, Т. Степурко, яке трактується як метод аналізу конкретних ситуацій, побудований на виконанні ситуаційних завдань [14, с. 76]. На думку Г. Степанової, case studies як технологію і як метод варто застосовувати насамперед під час вивчення таких клінічних дисциплін у закладах вищої медичної освіти, які потребують прийняття діагностичних рішень, як наприклад, під час вивчення курсу фізіології. Конкретно теми «Дослідження насосної функції серця» [13, с. 70].

Уперше поняття «кейс-стаді» з'явилося на початку ХХ ст. у Гарвардській бізнес-школі і використовувалося під час вивчення управлінських дисциплін, а також його застосовували, щодо медицини та правознавства, а згодом – в освіті, однак тут він набув нового змісту. Спочатку «кейс-стаді» використовували для обговорення спірних питань викладача зі студентами з метою доповнення лекційного матеріалу. Це відбувалося у такий спосіб: викладач знайомив студентів з певною фаховою проблемою і пропонував студентській молоді завдання здійснити пошук декількох варіантів її розв'язання. Причому важливим під час виконання цього завдання було колективне обговорення знайдених шляхів пошуку. У 1921 році у США вийшов у світ перший підручник, у якому були представлені різноманітні ситуаційні справи та завдання. Згодом технологія кейс-стаді посіла вагомe місце в освітньому процесі не лише у закладах вищої освіти Америки, а й в інших країнах світу, зокрема в європейських разом з використанням рольових та ділових ігор, тренінгами, мозковим штурмом, груповими дискусіями. Передумовою для запровадження кейс-стаді стала потреба у прийнятті самостійного рішення в непередбачуваних та невизначених ситуаціях, а також необхідність використовувати теоретичні положення щодо розв'язання практичних завдань.

На початку 90-х років в Україні у зв'язку з отриманням статусу незалежності активно почали використовувати кейс-стаді у викладанні економічних дисциплін у ЗВО. Це було зумовлено змінами вимог до рівня професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема у зв'язку із запровадженням компетентісного підходу до навчання, що

вимагає від здобувачів освіти розвитку їхньої конкурентоспроможності, дає змогу їм ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності, особливо в умовах ризику, які виникають при економічній нестабільності та вимагають швидкого пошуку оптимальних рішень.

Кейс-технологія уможливила готувати майбутніх фахівців для всіх сфер суспільно-економічного життя, які змогли б працювати злагоджено в команді і були б спроможними генерувати нові ідеї та застосовувати інноваційні технології їх впровадження, а також опрацьовувати великі масиви різноманітної наукової інформації.

Запровадження кейс-стаді не втратило своєї актуальності й нині, це стосується і сучасної педагогічної науки. Учені пояснюють такий стан справ такими двома тенденціями:

– перша з них пов'язана із загальною спрямованістю розвитку освітніх процесів та її орієнтацією не лише на засвоєння конкретних знань, а й на формування професійної компетентності здобувачів освіти;

– друга тенденція стосується підвищення вимог до удосконалення особистісних якісних характеристик фахівця, який зміг би ефективно діяти нестабільних ситуаціях професійної діяльності.

Вартісною ознакою кейс-технології є те, що вона водночас дає змогу розв'язати проблему на практиці, а також сприяє актуалізації певної сукупності знань, яку необхідно усвідомити та засвоїти під час знаходження оптимальних рішень. Крім цього кейс-стаді уможливає формування аналітичних, комунікативних та дослідницьких умінь та навички.

Проаналізувавши наукову літературу щодо запровадження в освітній процес технології кейс-стаді (М. Томашевської, О. Башкір, О. Огієнко, Н. Волкова, В. Ягоднікова, Х. Бахтіярова) ми дійшли висновку, що під час її застосування студенти повинні виконати певний алгоритм дій (план):

– ознайомитися з конкретною ситуацією, випадком, явищем, подією, що виражається через конкретне завдання кейсу;

– здійснити самостійний пошук необхідної інформації для виконання завдання кейсу та опрацювати теоретичний матеріал, що є основою для розв'язання виокремленої проблеми;

– обговорити в групі альтернативні способи розв'язання визначеного завдання та прийняття оптимальних рішень;

– обґрунтувати вибір правильного рішення;

– організувати диспут чи дискусію за участю кількох творчих груп, надати можливість кожній з них здійснити захист результатів власних напрацювань;

– зіставити отримані результати та зроблені висновки щодо завдання кейсу.

Такий алгоритм роботи із застосуванням технологій кейс-стаді характерний для колективної роботи під час практичного заняття в аудиторії, проте ця технологія, дає позитивні результати, коли вона застосовується також під час організації самостійної індивідуальної роботи зі студентами.

Кейс-стаді є ефективним передусім для формування таких важливих професійних якостей майбутніх фахівців, як лідерство, комунікабельність, уміння проводити аналіз в короткій проміжок часу великого обсягу інформаційного матеріалу.

Вважаємо, що застосування інтерактивної технології case studies доцільно запроваджувати у ході вивчення дисциплін педагогічного спрямування, зокрема дисципліни «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі» для студентів магістратури спеціальності 223 Медсестринство. Оскільки більшість вчених-педагогів розглядають основне призначення кейс-технологій полягає у дослідженні здобувачів освіти конкретних навчальних ситуацій, що вимагають активізації студентами теоретичних знань з теми, чи кількох тем, пошуку та ухвалення раціонального рішення, то для її застосування, на нашу думку, зі вказаного вище курсу найбільш підходять теми: «Система та структура освіти України», «Інновації в освіті», «Форми організації навчання у ЗВО, сучасні види та концепції», «Методи, прийоми, засоби вивчення навчальних дисциплін», «Контроль й оцінювання знань студентів».

Ситуаційні завдання, які викладач розробляє, мають бути пов'язані з конкретними ситуаціями майбутньої педагогічної діяльності здобувачів освіти, тому необхідно визначити клінічні дисципліни, які викладаються в бакалавраті та скласти до них конкретні завдання з медсестринської діяльності у закладах охорони здоров'я. Завдання розмістити в окремі кейси (пакекти) для роботи студентів у невеликих творчих групах. Наприклад, викладач обирає для розгляду одну з тем з фізіології людини і на практичному занятті з «Педагогіки та мистецтва викладання у вищій школі» у контексті теми «Форми організації навчання у ЗВО, сучасні види та концепції» пропонує для різних творчих груп: для однієї групи скласти план проведення лекційного заняття, для другої групи – план практичного заняття, для третьої групи – виокремити питання та розробити завдання для

позааудиторної самостійної роботи тощо. Або будуючи практичне заняття для студентів магістратури з теми «Методи, прийоми, засоби вивчення навчальних дисциплін» викладач складає кейси для будь-якої теми з фізіології, пропонуючи одній із творчих груп скласти фрагмент до неї лекційного заняття, використовуючи метод дискусії, для другої групи – фрагмент практичного заняття із застосуванням методу рольової гри, для третьої – фрагмент практичного заняття з використанням проблемної бесіди тощо.

Використання кейс-методу сприяє удосконаленню у здобувачів освіти навичок розумової діяльності, розвитку їхнього критичного мислення, творчої активності, й реактивних здібностей. Після роботи в групах студенти обов'язково представляють результати своєї діяльності та разом з викладачем колективно їх обговорюють, аналізуючи позитивні сторони та прорахунки у виконанні завдань. Під час оцінювання виконаних ситуативних завдань кейсу викладач акцентує увагу на тому, якою мірою дібрані переконливі аргументи, яскраві приклади, ефективні прийоми у складі запропонованих викладачем методів, вміння відстоювати власну позицію, бачити допущені помилки у роботах, виконаних іншими командами.

Застосування кейс-методу передбачає обов'язкову роботу в команді, де студенти навчаються колективно добирати різні шляхи ситуативної проблеми та серед них зупинитися лише на найоптимальніших.

Нині в умовах карантинних обмежень, пов'язаних з пандемією «Covid-19», масового поширення набуває дистанційна форма навчання у закладах вищої освіти. З другого семестру з 2020–2021 н.р. було запроваджено змішане навчання студентів, яке передбачає поєднання контактних годин (в аудиторії) та безконтактних годин (онлайн). Застосування інтерактивної технології за допомогою кейсів під час такого навчання підвищить ефективність роботи викладача зі студентами. За допомогою підготовлених завдань студенти через онлайн платформи отримують індивідуальні пакети (кейси), самостійно їх виконують та надсилають для перевірки викладачеві, користуючись можливостями гугл-класів. Проте про інтерактивність у спілкуванні викладача зі студентами у межах застосування кейс-технології можна говорити лише тоді, коли задовольняються такі вимоги: міжособистісна взаємодія викладача і студента, студентів між собою, дотримання встановлених термінів відправлення виконаних завдань, обов'язковий зворотній зв'язок, відкритий

доступ до навчально-методичного забезпечення з дисципліни.

Готуючи ситуативні завдання до застосування кейс-методу, що є провідним в інтерактивній кейс-технології викладач об'єднує студентів академічної групи у декілька творчих команд, пропонує кожній з них окремий кейс із завданням. У кожному кейсі є пропозиція підготувати реферат, тези до наукової конференції, виступ на засіданні круглого столу, студентську наукову міні-статтю. Це завдання носить теоретичний характер й формує у студентів уміння викладати підготовлену інформацію в науковому стилі. Друге завдання в кейсі – підготувати презентацію з питань курсу «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі», яка пов'язана з пошуком шляхів проблемної ситуації. Третє завдання – спростувати або підтвердити твердження викладача.

Так, наприклад, для студентів однієї із творчих груп пропонується кейс з такими завданнями: 1) скласти виступ на засіданні круглого столу з теми «Соціально-історичні характеристики розвитку вищої педагогічної школи в Україні»; 2) презентувати три практичних завдання проблемного характеру з теми «Сучасні технічні засоби навчання у вищій школі»; 3) спростувати або підтвердити твердження викладача: «У вищій школі лекція розглядається як організаційна форма навчання (як вид навчального заняття) та водночас як метод навчання».

Для іншої творчої групи завдання кейсу вимагають виконати такі завдання: 1) підготувати тези до науково-практичної конференції на тему: «Розвиток медсестринства в Україні на сучасному етапі»; 2) презентувати три положення методичних рекомендацій для вдосконалення педагогічної майстерності викладача вищої школи; 3) спростувати або підтвердити твердження викладача: «Проведення змішаного навчання у закладах вищої освіти означає ефективне поєднання аудиторних занять з організацією самостійної роботи студентів в позааудиторний час».

Студенти виконуючи завдання з кейсів працюють індивідуально самостійно вдома, проте вони мають право в онлайн режимі з учасниками своєї творчої групи (команди), обмінюватися думками, пропозиціями, консультуватися для того, щоб дійти до прийняття спільного рішення. Після виконання завдань кейсу кожна творча група на практичному занятті в аудиторії або в онлайн режимі презентувати свій підготовлений проект та його захистити.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, використання технології інтерактивного навчання у поєднанні з елементами інших інноваційних технологій максимально сприяє розвитку творчих здібностей, критичного мислення здобувачів вищої освіти, їхньої самостійності у навчанні, відстоюванні власної думки та спростуванню хибних позицій інших учасників освітнього процесу та взаємонавчання, тобто зміцненню суб'єкт-суб'єктних зв'язків викладача зі студентами та студентів між собою. Подальшого дослідження потребує питання використання технології веб-квесту у вищій школі.

Список бібліографічних посилань

1. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text>.
2. Дригач Т.Г. Використання інноваційних педагогічних технологій у ВНЗ як фактор формування професійних умінь майбутнього викладача. *Сьома міжнародна практично-пізнавальна інтернет-конференція*. Одеса, 2019. С. 87–91.
3. Інноваційні педагогічні технології: монографія / За ред. О.І. Огієнко. Київ, 2015. 314 с.
4. Моца А.А. Інноваційні технології навчання у вищій військовій освіті України. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал*, 2017. № 5. С. 26–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_5_8.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*, 2015. № 1 (4). С. 27–33.
6. Мачинська Н., Комарова Ю. Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, 2015. № 1(14). С. 240–246.
7. Томашевська М. Використання інтерактивних методів навчання при підготовці майбутніх педагогів у вищому навчальному закладі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017. № 8 (72). С. 178–188.
8. Сіроштан О.В. Інтерактивні методи навчання в процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 2012. №1. С. 85–90.
9. Гай О., Захарова Е. Інтерактивні методи викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах в контексті забезпечення якості підготовки вітчизняних фахівців. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія: Економічні науки*, 2015. Вип. 27. С. 36–42.
10. Гула Л. Впровадження інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах. *ЛОГОС: Збірник наукових праць*. 2019. Т.5. С. 41–45. URL.: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5968/1/впровадження.pdf>
11. Ягоднікова В. Чинники формування інноваційної спрямованості виховного процесу загальноосвітньої школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2016. №1. С. 342–348
12. Башкір О. Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі. *Педагогіка та психологія: Збірник наукових праць*. [Харків], 2018. Вип. 60. С. 33–44.
13. Степанова Г.М. Застосування кейс-технологій у викладанні фундаментальних дисциплін в медичному ЗВО. *Вісник Черкаського національного уні-*

верситету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки», 2020. № 2. С. 67–72.

14. Ігнашук О., Степурко Т. Кейс-стаді як метод викладання управлінських дисциплін в охороні здоров'я. *Вісник АПСВТ*, 2017. №1. С. 71–77.

References

1. Regulations on the procedure for carrying out innovative educational activities. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text> [in Ukr.].
2. Drygach, T.G. (2019). The use of innovative pedagogical technologies in higher education as a factor in the formation of professional skills of future teachers. *Seventh International Practical Cognitive Internet Conference*. Odessa, 2019. P. 87–91 [in Ukr.].
3. Innovative pedagogical technologies: monograph (2015). In O.I. Ogienko (Ed.). Kyiv. 314 c. [in Ukr.].
4. Motsa, A.A. (2017). Innovative learning technologies in higher military education in Ukraine. *Interscience: International Scientific Journal*, 5: 26–34. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_5_8 [in Ukr.].
5. Bystrova, Y.V. (2015). Innovative teaching methods in higher education in Ukraine. *Law and innovation society*, 1(4): 27–33 [in Ukr.].
6. Machynska, N., Komarova, Y. (2015). Introduction of innovative learning technologies in higher education. *Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University*, 1(14): 240–246 [in Ukr.].
7. Tomashevskaya, M. (2017). The use of interactive teaching methods in the training of future teachers in higher education // *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 8(72): 178–188 [in Ukr.].
8. Siroshtan, O.V. (2012). Interactive learning occurs in the process of professional training of future social workers. *Social educators: theories and work*, 1: 85–90 [in Ukr.].
9. Gai, O., Zakharova, E. (2015). Interactive methods of teaching economic disciplines in higher educational institutions in the context of ensuring the quality of training of domestic specialists. *Scientific works of Kirovograd National Technical University. Series: Economic Sciences*, 27: 36–42 [in Ukr.].
10. Gula, L. (2019). Introduction of interactive technologies in higher educational institutions. *Collection of scientific works "ΛΟΓΟΣ"*, 5: 41–45. Retrieved from <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5968/1/впровадження.pdf> [in Ukr.].
11. Yagodnikova, V. (2016). Factors of formation of innovative orientation of the educational process of secondary school. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1: 342–348 [in Ukr.].
12. Bashkir, O. (2018). Active and interactive teaching methods in higher education. *Collection of scientific works "Pedagogy and Psychology"* [Kharkiv], 60: 33–44 [in Ukr.].
13. Stepanova, G.M. (2020) Application of case technologies in teaching fundamental disciplines in medical freelance education. *Bulletin of Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy. Series "Pedagogical Sciences"*, 2: 67–72 [in Ukr.].
14. Ignashchuk, O., Stepurko T. (2017). Case studies as a method of teaching management disciplines in health care. *Bulletin of the APSVT*, 1: 71–77 [in Ukr.].

SYTNIK Tetiana

Doctor in Pedagogy, Head of Humanities Department,
Cherkasy Medical Academy

PLACE AND ROLE OF INTERACTIVE LEARNING IN THE SYSTEM OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Summary. Introduction. Constant changes in the socio-economic life of Ukraine, reform of higher education in the context of the requirements of European integration of domestic higher education institutions into a single European educational space require active implementation of innovative methods and technologies in learning. This will allow future graduates to become highly qualified specialists competitive in the labor market. Nowadays, there are various modern approaches to the organization of the educational process in higher education, which can expand the traditional interaction of teachers with students, as well as open new opportunities for a personality to acquire knowledge and use it in future professional practice. Modern life also requires the formation of a new type of person – an innovative personality who is able to think innovatively, analyze scientific achievements, accept them and creatively use them in his further education and professional life, generate innovative ideas, make independent decisions, work effectively in a team. Innovative methods and technologies can form such a personality.

Purpose. The aim of the article is to find out the features of the use of interactive technology in higher education institutions, its connection with innovative methods and highlighting the place and role of the case method and case study in the training of future health professionals.

Methods. The main methods of research were theoretical analysis of scientific sources on the topic, comparison and systematization of the collected material, modeling and design.

Results. The problem of using interactive technology in the educational process of higher education in the context of modern innovative technologies, which is caused by European integration processes taking place in the system

of national higher education, the introduction of new standards of higher education in Ukraine, the use of advanced European and world pedagogical experience on the introduction of innovations in education, has been clarified. The place and role of interactive learning technology in the training of future specialists in higher education institutions are analyzed. The essence of the concept of "interactive teaching of students" is revealed, the methods that scientists include in this technology are analyzed. Particular attention is paid to the use of the case method. It is emphasized that in the scientific literature there is no single view of the concept of "case method". It is considered as a completely independent learning technology, and is also identified with the concept of "case study". Some scientists interpret "case study" as a method of analyzing specific situations. The article offers methodical recommendations for the introduction of the case method on the material of the academic discipline "Pedagogy and the art of teaching in high school" for students of master's degree in specialty 223 Nursing of Cherkasy Medical Academy. Samples of cases to the leading topics of this educational component are given. It was emphasized that the case method is effective for conducting not only classroom lectures and practical classes, but also for the organization of mixed or distance learning for higher education applicants.

Originality. For the first time, the concepts of "case technology", "case method", "case study", which are closely related to interactive learning technology, have been distinguished.

Conclusion. Thus, the use of interactive learning technology in combination with elements of other innovative technologies maximizes the development of creative abilities, critical thinking of higher education applicants, their

independence in education, defending their own opinion and refuting the wrong positions of other participants in the educational process and mutual education, that is, strengthening the subject-subject relationship of the teacher with students and students with each other. The use of web quest technology in high school requires further research.

Keywords: *interactive learning technology; case method; case study; higher education institution; innovative technologies.*

*Одержано редакцією 23.11.2021
Прийнято до публікації 03.12.2021*